

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆՈՒԿ
Տարեկան վեցամսեայ
4 Պոլսոյ համար 6 մեկնա 3 մեկն.
Գաւառաց 7 3 1/2

10
ՓԱՐԱՅ

ՕՐԱԳԵՐ

10
ՓԱՐԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻԻ վերաբերեալ որ եւ է
նամակ եւ գրութիւն պիտի է ուղղել
առ Տեղեւոր-Խմբագիր Կ. Պոլսոյ Մեր-
նան հարցը ընդտի է. խան երկրորդ
յարկ թիւ 19:

Direction du journal arménien
HABÉNIK. CONSTANTINOPLE
Mérđjan Ruchdi éffendi Han No-19

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

Ա.Զ.Գ. — Երեք օր ետքը փնտռուած «Հայրենիք» իւրաքանչիւր թերթը յետ այսորիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի:

ՏԱՆՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 2351

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

31 ՕԳՈՍՏՈՍ 1887 (Ն. Տ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 7)

ՄԱՏՆԵԱՌՕՍԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ ԱԹՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ

Գրեց Մաղաքիա եպիսկոպոս Օր-
մանեան, էջմիածին, 1887.

Հաղիւ թէ մեղանում գտնուի
մի գրադէտ, որ հաղարաւոր ան-
գամ լսած կամ ասած չլինի, թէ
Հայաստանեայց եկեղեցին ինքն-
ուրոյն եկեղեցի է եւ նրա հայ-
րապետական Աթոռը անկախ է
եւ ինքնիրաւասութիւն ունի: Սա-
կայն զարմանալի է, որ ոչ միայն
հասարակ զբաղէտը, այլ եւ հե-
ղինակի եւ ուսուցչի թեկնածու-
թիւն ունեցող անձերը, որոնց
թիւը լէզէօն է, հաղիւ թէ մի
որոշ տեսութիւն ունին եւ կարող
են մեզ մեկնել կանոնական փա-
տերով Հայաստանեայց եկեղեցուն
եւ նրա Աթոռի ինքնիրաւու-
թեան, անկախութեան եւ ինքնի-
րաւասութեան կանոնական հիմ-
քը եւ պատճառը:

Այս մասին եթէ քիչ ու շատ
տեղեկութիւն ունինք՝ քաղում
ենք մեր պատմագիրների հասա-
րակ ընթերցումից:

Աւելորդ է ասել, որ եթէ մենք
կամենանք բաւականանալ գրա-
նով, երբեք չենք կարող շատա-
գովել այդ ինքնուրոյնութեան
իրաւունքը ոչ մի անաչառ քնն-
նադատի առաջ: Մենք բերան էլ
չենք կարող բանալ, երբ առա-
կին, թէ նախնական Հայաստան
եկեղեցին վիճակ էր Կեսարիայի
եկեղեցուն իրաւունքեան եւ նրա Աթո-
ռից ստացաւ իւր իրաւունքը,
բայց յանկարծ ապստամբեցաւ
այդ վիճակային հպատակութիւ-
նից, եւ թէ երբեք ընդհանուր
եկեղեցին չուրարագործեց ժողո-
վական կանոնով նրա ինքնագը-
լիւթիւնը:

Ինքն ըստ ինքեան պարզ է, որ
սա մի ծանրակշիւ խնդիր է եւ
մեծ նշանակութիւն ունի մեզ
համար եւ հենց այս նշանակու-
թեամբ մեր վերայ պարտաւո-
րութիւն է դնում, որ մենք փ-
մանանք նրա լուծելու եւ պար-
զելու գիւրքին եղանակը եւ ձեւը:
Սակայն ինչպէս առաջինք, այս
բառը մեր կարողութիւնից բարձր
է: Ոչ մեր գպրոցներն եւ ոչ մեր
«Ռուսիայի հայոց» գրականու-
թիւնն է մատակարարում մեզ
այն առարկաները, որ այս խնդ-
րի համար կարի կարեւոր են:

Ուստի բնական է, որ «մեր» գը-
րականութիւնն էլ այս մասին քիչ
թէ շատ նշանակութիւն եւ ար-
ժէք ունեցող տեղեկութիւն չէ
հաղորդում:

Հարկաւոր է նկատել, որ մենք
գիտութեամբ նոտրեցինք «մեր
Ռուսիայի հայոց» խօսքը, որով-
հետեւ թրքահայոց մամուլը այս
մասին բաւականին հարուստ նիւթ
մատակարարած է, մանաւանդ
1870—1873 ժամանակամիջոցում,
Խրիմեանի Պատերազմութեան օ-
րով, երբ Պոլսում Ազգ. ժողովը
եւ մամուլը խռովում էր Սսի եւ
Աղթամարի աթոռների խնդրով
եւ հանդուգեալ Դէորդ Դ. Օ. ու-
եան էֆէնտիի խորհրդաւոր խօս-
քերի դէմ: «Մեր» նախնիքը միա-
նաւոր քաղաքներու չըյարեցան,
այլ անկախութեան — բանադրա-
նաց շանթեր էր արձակում Սսի
եւ Աղթամարի կաթողիկոսների
դէմ:

Աւելորդ է ասել, որ այդ խնդրի
վերայ մեր մամուլն էլ խօսեց իւր
ժամանակին, բայց շատ համա-
ռօտ եւ այն էլ՝ որպէս տեղեկա-
բեր, եւ ոչ քննադատ, այն ինչ
ճանկատանի հայ մամուլի՝ մէջ
ընդարձակ քննական աշխատու-
թիւններ երեւեցան — խնդիրը
պատմական ու կրօնական տեսա-
կէտով պարզելու եւ լուծելու միա-
քով: «Մասիս»ը, «Սիօն»ը,
«Փոռն»ը բազմաթիւ եւ բազմա-
կողմանի յօդուածներ հրատարա-
կեցին, որոնք այսօր անյայտա-
ցած են հասարակութեան լիռ-
ղութիւնից: Միմիայն «Փոռն»ի
մէջ Իզմիրեան Մատթէոս եպիս-
կոպոսի հրատարակած յօդուած-
ները առանձին տպագրելով՝ միւս
օրինակներն աշխատութեան նը-
ման՝ մեղացութեան անդունդը
չգլորուեցան:

Ի հարկէ, շատ ուրախալի է
այս իրողութիւնը, մանաւանդ որ
Իզմիրեան սրբազանի աշխատու-
թիւնը լիբաւի մի նշանաւոր
գործ (1) էր, որով կարող է պար-

(1) «Հայրապետութիւն Հայաս-
տանեայց առաքելական սուրբ եկե-
ղեցոյ եւ Աղթամար ու Սիս» գը-
րեց Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիր-
եան՝ միաբան Մայր Աթոռոյն, Պո-
լս 1882: Գիրքը 1288 երես ունի:
Հենց այս աշխատութեան համար

ծենալ ամեն մի գրականութիւն
եւ մի անփոխարինելի ձեռնարկ է
մեր աթոռների ծաղման եւ իրա-
րու հետ ունեցած յարաբերու-
թիւնների պատմական եւ կանո-
նական հիմքը ուսումնասիրելու
համար: Սակայն սրա հետ չենք
կարող չցաւել, որ միւս հեղի-
նակների, մանաւանդ Իզմիրեանի
հակառակ կուսակցութեան, —
Օտեանի դադարաւորների շատա-
գովների աշխատութիւնները մի-
ռացութեան մատնուեցան, այն
ինչ, մեր համոզմունքով՝ դատի
մէջ արգարութիւնը նրանց կողմն
էր եւ խնդրի վերայ նրանց սրբի-
ւած լոյսը առաւել պայծառ էր
եւ նրանց պատճառաբանութիւնը՝
առաւել ամուր: Բաւական է ա-
սել, որ «Սիօն»ի մէջ հրատարակ-
ուած Ա. Ալվաղեանի պատմա-
կան հետազոտութիւնը (2) ան-
գրգռելի տրամաբանութեամբ
հիմն ի վեր տառապած է Իզմիր-
եանների պարականոն առարկու-
թիւնը, թէ Սիս ու Աղթամար
հակաթոռ են:

Մեր նպատակը չէ այս խնդրի
վերայ մատենադիտական տեղե-
կութիւն տալ: Մեր միտքն էր
ցոյց տալ, թէ որ աստիճան աղ-
քատ են մեր ռուսահայոց գրա-
կանութիւնը եւ դպրոցը այս Հա-
յաստանեայց Աթոռի իրաւունք-
եկեղեցագէտ հեղինակը որպէս միա-
բան Ս. էջմիածնի եպիսկոպոս ձեռ-
նադրուեցաւ, թէ եւ ամենեւին էջ-
միածնի միաբան չէր:

(2) «Սիօն» 1871 Ն. 1, Հարկա-
ւոր է նկատել, որ «Սիօն» Օտեան-
ների ջատագովն էր. ընդդէմ Գէ-
որգ Դ. ի պահանջին պաշտպանում
էր Սսի եւ Աղթամարի աթոռների
գոյութեան իրաւունքը, սրպէս իշ-
խանութիւն իրենց վիճակի կամ,
ինչպէս ասում են, տան սահմանով —
իշխանութիւն, որ ամրացած էր
պատմական գոյութեամբ եւ Մայր
Աթոռի տուջութեամբ: «Սիօն»ի
դիրքը այս խնդրի մէջ պատճառ
դառաւ այն ստանութեան, որ Գէ-
որգ Դ. ի օրով տիրում էր Մայր Ա-
թոռի եւ Երուսաղէմի մէջ: Սրա հե-
տեանքն եղան այն չարախօսու-
թիւնները, որ «Արշալոյց Արարատ-
եան», «Փոռն»ը եւ «Օրագիրը» տե-
ղում էին Երուսաղէմի վերայ: Աւե-
լորդ է ասել, որ այս վիճակի մէջ,
եթէ Երուսաղէմը մի բանով մեղաւոր
էր, — մեղաւոր էր համարութեան
վկայելուն համար:

ների իրաւասութեան վերաբեր-
եալ աշխատութիւններով: Փառք
Աստուծոյ, այժմ կարող ենք ա-
սել, որ մեր ռուսահայերի էլ
բաժին է ընկել այս խնդրին վե-
րաբերեալ մի նշանաւոր աշխա-
տութիւն, որ մաս առ մաս տրպ-
վում էր «Արարատի» մէջ եւ այս
օրերս առանձին տետրակով հը-
րատարակուել է. — դա Կարնոյ
(Էրզրումի) առաջնորդ Օրմանեան
Մաղաքիա եպիսկոպոսի «Աթոռ
Հայաստանեայց» հեղինակութիւն
է, որ առիթ է տուել մեր մա-
տենախօսական ակնարկին:

Արդէն անցեալ տարի «Նոր-
Դար»ի մէջ որպէս լուր հաղոր-
դուած էր, թէ Օրմանեան Մաղա-
քիա սրբազանը՝ վեհափառ կա-
թողիկոսին խօսել է մի աշխա-
տութիւն, որպէս ջատագովու-
թիւն Հայաստանեայց աթոռի
նախամեծար իրաւունքների եւ թէ
այդ աշխատութիւնը հիմնուած
Իզմիրեանի սկզբունքների հա-
կառակ տեսութեան վերայ: Լը-
րատուն այս ասելով՝ անշուշտ
աչքի առաջ էր ունեցել, որ Օր-
մանեանը Սսի եւ Աղթամարի վե-
րաբերմամբ պաշտպանում էր այն
գրութիւնը, որ իւր ժամանակին
ջատագովում էր թրքահայոց
բանագէտների լուսաւոր եւ ա-
ռողջամիտ մասը: Աւելորդ է ա-
սել, որ ներկայ վեհափառ կա-
թողիկոսն եւս, հենց իւր դա-
հակալութեան սկզբում, Սսի եւ
Աղթամարի դէմ իւր նախորդի
արձակած բանադրանքը խղեց եւ
ապացուցեց, որ Կիրակոս վերա-
պետու կանոնական կոնդակով (3)
նուիրագործած պատմական իրո-
ղութիւնը անկարելի է ոչնչացնել:

Օրմանեանի աշխատութիւնը
ըստ քանակի թէ եւ չնչին աշխա-
տանք է Իզմիրեանի գործի հետ
համեմատելով, — բոլորը 93 երես
է՝ «Արարատի» դիրքով, — բայց
խնդրի վերլուծութեան մէջ ա-
ռաւել տրամաբանական, իրա-
ւագիտական եւ եկեղեցագիտա-
կան ամբողջութիւն կայ: Ոճը բոլո-
րովին լակծնական է. բայց պարզ
եւ գիւրդմբունելի: Իսկապէս սըր-
բազան Օրմանեանի աշխատու-
թիւնը առաւել պատմական — ի-

(3) Ղազ. Ջահեցի, «Դրախտ
ցանկալի» եր. 612, տպագ. Պոլս,
1835 — ՌՃՁԴ:

բաւաղիտական տեսութիւնն է, քան թէ հետազոտութիւնն: Այդ աշխատութիւնը բարձր է իդմիրիւնի նոյնատեսակ գործից ոչ միայն հայեացքներն տարբերութեամբ, այլ հենց նրանով, որ նա Մայր Աթոռի իրաւունքը շատագոյն է արտաքին յարձակմունքները: — Կեսարիայի, Անտիոքի, Կ. Պոլսի և Հռոմի նախնական ամրոցներն թեկնածութիւններն զէմ: Ամուսն միայն, որ եկեղեցապէս ստորագրող չէ որոշում թէ ի՞նչ է խնայեալ Մայր Աթոռի գերիշխանութեան հովանիները եւ ինչ պարագաներն մէջ պիտի յայտնուի: Այսպէս մեր ինքզինքն իսկ պիտի մնայ և մեր միտքը՝ մոլորեալ, տեսնելով օրինակ Կալկաթայի բաղմաշարչար խաչիկեան քահանայի բողոքող դատի մէջ Մայր Աթոռի խորհրդաւոր գիրքը... ինչ որ է այն էլ բաւական է, ինչ որ տուել է Օրմանեան Գեր. սրբազանը, և մենք առանձին միտքաբանեալ երեւոյթ ենք համարում այդ գործը մեր մէջ, քանի որ այս կողմից աղքատից էլ աղքատ էր մեր գրականութիւնը, Այժմ մեր գրչորանոցները, մեր կրօնաստիցները մի ընտիր ձեռնարկ կունենան եկեղեցական իրաւագիտութեան ժամանակ, իսկ բանասէր ընթերցողը՝ բեղմնաւոր ընթերցանութեան համար:

Մեր առանձին ուշադրութիւնը դրաւեցին սրբազան հեղինակի աշխատութեան վերջաբանի մի քանի տողերը, «Հայաստանի այս Ս. Եկեղեցին իւր եկեղեցական կանոններով եկեղեցական դատաւարութեան ամենախիստ պահպան եղած և եկեղ. նուիրապետութեան բարձրագոյն նշանակութիւնն տուած լինելով մէկտեղ, տարաբաղդաբար ժամանակաց ազդեցութեան ներքե պարտաւորուած է այժմ տեսնել յինքեան ինչ ինչ պարագաներ, որոնք ճշդիւ չեն կերպարաներ հնոյն պատկերը, այլ կը կրեն դժպիտ պատահարների դործած աւերները: Սակայն օրհնեալ է Աստուած զի ժամանակ սկսաւ թողուլ իրենց խրթնացեալ կերպարանը եւ շնորհիւ գիտութեանց, ընդ որովք Հայաստանեայց եկեղեցոյ զաւակը սիրուեալ են, կարող եմք այժմ լիապէս դործադրել, ինչ որ ճշմարտապէս և իրապէս մեր եկեղեցւոյ կանոնադրութիւնն է... եր. 90. Մենք էլ կողքէնք կըրկենք սրբազան հեղինակի հետ «Օրհնեալ է Աստուած», բայց անմիջապէս կըրկուրով որ այդ Տէրը փրկէ մեր եկեղեցին Պոլսում բուն գրած Բէշէեանների վիժմունքներէն:

ԲԺ. Արամ.

ՏՕՔԹԼՕՐ Ն. ԱՅԼԱԶԵԱՆ

Դարձեալ ըստ առաջնոյն կը գտնուի ամէն օր բացի կիրակէէն եւ նոյն ճամբի մէջ կայսերական նամակատան դիմաց Նիւ Եորքի դեղաբոսներ, ծամը 7էն մինչեւ 11. ուր իրեն դիմողները կը դարմանէ, մասնաւորապէս մորթի հիւանդութիւններ, և մանկանց հիւանդութիւններ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝ Կայս. 2. զօրաբանակին ընդհ. հրամանաւոր Նաիրի վաշա Պատրիկ կուսակալ անուանեցաւ:

— Վեհ. Սուլթանն Միջերկրական ծովու ամրութեանց շինութեան յանձնարարին նախագահ Այոլ իւս-Սէթի վաշա իւս Բ. կարդի Մէճիտէ, և Բ. Գրան Ա. թարգմանչի օգնական Պէհմէթ պէյի Գ. կարդի Օսմանիէ պառանջան շնորհեց:

— Ռուսիոյ Զարին ծննդեան տարեգարծին առթիւ մայրաքաղաքիս ռուսական դործակատար Պ. Օնու և իւր տիկինն փառաւոր երկկողմ մը տուին երէկ երեկոյ Պէյիւքթէի դեսպանատան մէջ, ուր ներկայ էին դեսպանական մարմինը, պետական բարձրաստիճան անձինք և երեւելիք: Դեսպանատան պարտեզը շքեղապէս լուսազարդեալ էր:

Միջօրէին օամ. պահակ շուքեաւը դրօշակներով զարդարուեցաւ և 21 թնդանօթով ողջունեց սոյն տարեգարծը:

Վեհ. Սուլթանին կողմէ, կայսերական պալատան արարողապետ Միւնիր վաշա և թիկնապահապետ Մէհմէտ վաշա ռուսական դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորեցին Զարին տարեգարծը, Նոյնպէս, Բ. Գրան կողմէ յատուկ պաշտօնատարներ ռուսական դեսպանատունը դընացին ի շնորհաւորութիւն:

— Գրիւբի դործարանին արտօնատէր Պ. Ալֆրէտ Գրիւբ որոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով Օսմանիէի ականակուռ պատուանշանն ընդունին զրաժ էինք շաբաթ օր, մայրաքաղաքիս բոլոր հնութիւնները և դեղեցիկ շէնքերը պարտեցաւ նախընթաց օր, Նոյնպէս թնդանօթարանն այցելեց: Յետոյ պատերազմական դործոց նախարար Ալի Սայիպ վաշա յՈրթաքէօյ և Բարձր Մեծ. Եպարքոսին ի Գուրուէչմէ այցելութիւնները ըրաւ:

— Թարիք իւր այս աւուր թըւով զոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ հակառակ նախորդ որոշման, օամ. պաշտօնատարաց օգոստոսի ամսականը պիտի վճարուի: Իսկ միայն Վեհ. Սուլթանն իւր մէկ ու կէս ամսականը Գանձուն շնորհած է՝ տէրութեան զինուորական ուժին դործածուելու համար:

— Եւրոպական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Պ. տը Հիւր իւր որդւոյն մահաւանք վաղ խորապէս յուզուելով, որոշեալ է դործէ լողորովին քաշուիլ:

Պ. տը Հիւր 1877ի թուրքօռուսական պատերազմի միջոցին զժապդ. գաղթականները հազուեցնելու, սնուցանելու և ամեն կերպով անոնց օգնելու համար 70,000 սակի ծախսեց: Նոյնպէս 35,000 հոգւոյ բանակի մը կազմաւորման պատճառ եղաւ, որ Սիւլէյման վաշայի հրամանատարութեամբ Տէտէ-Աղաճէն Եամպօլու զրկուեցաւ:

Պ. տը Հիւր բաց ասնցմէ 1885 ին 1,000,000 սակոյ փոխառութեամբ ըրաւ թուրքիոյ:

— Լոնտոնայէն կը ծանուցանեն թէ Ֆրանսայի և Անգլիոյ մէջ բանակցութիւնք ի մասին Սուէի ջրանցքին, վերջին օրերս մեծ յառաջդիմութիւն ըրեր են: Համաձայնութեան մը բոլոր հիմունքը դրուելու և երկուստեք ընդունուելու են:

— Մանիսայի մէջ անցեալ երկուշաբթի իրիկուն հրդեհ ծագելով, 20 տուն և խանութ այրեր են:

— Պ. Սլէյֆանօվիչ ֆրանսական սուրհանդակաւ մայրաքաղաքս վերադարձաւ:

— Սոֆիայէն հասած տեղեկութիւնք կը հաւաստեն թէ Ֆէրտինանտ իշխանը իւր յեւրոպա ուղեւորութիւնը յետաձգելու մտադիր է եղեր:

— Մայրաքաղաքիս իտալական դեսպանուհի տիկին Պիան իւր անուան տօնին առթիւ պարահանդէս մը տուաւ նախընթաց իրիկուն թարապիայի դեսպանատան մէջ: Դեսպանատունը և պարտեզը շքեղապէս լուսազարդեալ էին, պարը ժամը 10ին ըսկըսաւ և տեսեց մինչեւ առաւօտեան ժամը 3: Ամբողջ դեսպանական մարմինը, օսմանցի բարձրաստիճան պաշտօնատարք և վոյեյորաբնակ երեւելիք ներկայ էին:

Ընթերթէն վերջը հրաւիրեալք պարտեզը պարտեցան և իրենց շնորհակալութիւնը յայտնելով դեսպանուհւոյն մեկնեցան:

— Նայէ Ֆրանէ Բրէսէ կը կարծէ գիտնալ թէ Պարսից Շահը յեւրոպա ճամբորդութեան առթիւ Հռովմայ Պապին ալ պիտի այցելէ:

Ժամանակէ մ'իվեր Վատիկանի և Թէհրանի յարաբերութիւնք յոյժ բարեկամական են:

— Երէկ Գուրուէչմէի կողմն Լիմօնի փողոցին մէջ սպանութիւն մը գործուեցաւ: Պատինճան վաճառող Երիկի անուն յոյն մը Սլէյֆանսի անուն ուրիշ յոյն մը կուրծքէն զարնելով սպանեց: Նոյնպէս ի Բերա, իրիւթաքի էֆէնտի խանը խոհարանի մը մէջ աշխատող երկու յոյն եղբայր իրարու հետ կռուի բռնուելով, մին զմիւսը ծանրապէս վիրաւորեց և փախաւ:

— Բեդրուպուրիէն սեպտ. 2 թըւով հետեւեալը կը գրեն:

Ի Բարիզ հրատարակեալ Կորվաթ-Էլ-Վիսքա արաբական լրագրին տնօրէն Սեիտ-Ճիմալ-Էտտին Շեխը այժմ Բեդրուպուրի կը գտնուի: Կը հաւաստեն թէ Պարսից Կառավարութիւնը Անգլիոյ թողած է Պարսից ծոցին բերանը Օրմուզի նեղուցին մէջ գտնուած Բիշմ կղզին:

— Բնիկ իտալացի Ժան Պօլիեզ իշխանը որ Մարի Աթոռն Պօրկեզ իշխանին և Թերեզ տը Լաբօշփուքօտ իշխանուհւոյն որդին է, Սօֆիա կըսպասուի:

Կըսուի թէ այս մեծանուն ուղեւորն քաղաքական պաշտօն մը չունի, այլ պարզապէս Սօֆիա կ'երթայ Ֆէրտինանտ իշխանը տեսնելու համար, որ իւր մտերիմ բարեկամն է: Իշխանը այժմ Պելլիքատ կը գտնուի, ուր Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Բիսպիչի հետ տեսակցեցաւ: Ֆէրտինանտ իշխանը տեսնելէ վերջը մայրաքաղաքս պիտի գայ:

— Պուլկար բանակին բոլոր ըսպաներուն ուսնոցներուն վրայ մինչեւ ցարդ Ա. դըրը բանուած էր: Այժմ Ֆ. դըրը գործածուիլ սկսեր է:

— Ռուսիոյ կառավարութիւնն իւր զօրաց մէկ մասը ի մօտոյ շարժման վիճակի մէջ պիտի դընէ եղեր փորձի համար:

— Սպանիոյ մէջ վերջին օրերս վերստին խռովութիւններ ելեր են, և Անտալուզիոյ նահանգին մէջ բազում մարդիկ ձերբակալուել են:

— Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն եւրոպական լրագրաց թէ, թէեւ քաղաքական ակմաց մէջ չկարծուիր որ իրոց ներկայ վիճակը ծանրանայ, սակայն չյուսացուիր նաեւ որ Պուլկարական խնդիրն ի մօտոյ լուծուի: Բ. Գուրու թէեւ սկզբամբ չհակառակիր օսմանեան և ռուսական պատուիրակութեան առաքման ի Պուլկարիա, սակայն չուղեր ալ այս մասին որ և է տընօրինութիւն ընել առանց Մեծ տէրութեանց միահաղոյն հաւանութեան:

— Փարիզէն սեպտ. 10 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բուսնուգի քաղաքապետը ֆրանսական հպատակները պաշտպանելու համար հարկ եղած միջոցները ձեռք չառնելով, արտաքին դսրծոց նախարար Պ. Ֆրուէնտ անպայման կերպիւ ետ կոչուր է Բուսնուգի ֆրանսական հիւպատոսը:

ՀԱՅԿԱԶԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

ԳՈՒՐԳԵՆՆԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՆԵՐՈՒԹԻԿ և ԳԵՐԵԿԻԿԱՅ

Հայկական Կրթարան, հաստատուալ յամին 1876, կ'ընդունի գիւնթթիկ եւ ցերեկեայ աշակերտ եւ կ'աւանդէ նախնական եւ երկրորդական կրթութիւն: Հայերէն, թուրքերէն, Գաղիերէն եւ նգլիերէն լեզուք հանդերձ գրականութեամբ, Ուսողութիւն եւ Բնական գիտութիւնք բոլոր ձևերով, Ընդհանուր ազգաց՝ ի մասնաւորի Ազգային եւ Օսմանեան պատմութիւնք, Սկզբունք Գաղ. տնտեսութեան եւ Փիլիսոփայութեան, Կրօնագիտութեան:

Թիւն, Աշխարհագրութիւն Տոմարակալութիւն (պարզ եւ կրկնակ) եւ տեղեկութիւնք վաճառականական գործառնութեանց (ընդարձակօրէն) Գծագրութիւն եւ Գեղեցկագրութիւն կաւանդութիւն լաւագոյն ուղղութեամբ ի ձեռն ուսուցչական ընտրելագոյն խմբի մը: Կրթարանիս ուսումնաւարտ աշակերտաց Թիւն եղած է ցարդ 38, արդիւնք մետասանամեայ կանոնաւոր յարատեւութեան:

Աշակերտք հայրական խնամք կը վայելեն ըստ ամենայնի մշտնջենաւոր հոգածութեամբ Տնօրէնին: սընունդն է յոյժ գոհացուցիչ:

Կրթարանիս ԺԲ. տարւոյ շրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստ. 26 հինգշաբթի օր: Դասախօսութիւնք կը սկսին օգոստ. 31 երկուշաբթի առաւօտ:

Աշակերտք առ հասարակ, առանց զանցառութեան, պարտին մտնել ի վարժարան մինչեւ օգոստոս 30 կիւրակի երեկոյ:

Նոր աշակերտ տալու փափաքող ծնողք կրնան տեսակցիլ Տնօրէնին հետ, ամէն օր, մինչեւ կէս օր, ի Հայկական Կրթարան:

Հինադիր-Տնօրէն
Յ. ԳՈՒՐԳԵՆ

8 օգոստ. 87
ՅՐԹԱՔԷՅՈՂ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեկ խիստ փառաւոր կերպով կատարեցաւ Սամաթիոյ Ս. Մհակեան եւ Ն. Վարդուհեան երկուսն վարժարանաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսը նորահաւոյց եկեղեցւոյ մէջ, ընդ նախագահութեամբ պատրիարքական Գեղ. Փոխանորդ Հօր:

Եկեղեցական դասէն ներկայ էին Արթ. Տ. Վահան վարդապետ Յակոբեան եւ Տ. Տաճատ վարդապետ Ոսկանեան: Սամաթիոյ քահանայից դասը բոլորովին բացակայ էր:

Մի քանի հարիւր երկուսն ծրնողք եւ թաղեցիք եկած էին իրենց զաւակաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեսնելու համար:

Հոգաբարձութեան տեղեկադիրը ընթերցաւ Պարգիւ էֆ. յորում տեղեկութիւններ տուաւ վարժարանին նիւթական եւ ուսումնական վիճակին վրայ:

Երկուսն վարժարանին մէջ 430 ուսանողք կը գտնուին, որոց համար կը ծախսուի ամսական 50 ոսկւոյ գումար մը: սոյն գումարին 2000 զրույն թաղային անտուկէն կը վճարուի իսկ մը: Նացեալը աշակերտաց թոշակներէ կը դոյանայ: Թաղին Սանուց ընկերութիւնը բացի զանազան նպաստներէ ամսական 150 զրուշ կը վճարէ վարժարանին:

Վարժարանին մէջ կ'աւանդուին կարեւոր լեզուներ եւ դիւտութիւնք (գլխաղդարար անդլիերէն լեզուի դասախօսութիւնը դադարած է նիւթական անձկութեան պատճառաւ): Վարժարանին ուսուցչական մարմինը ընդհանրապէս կը բաղկանայ կարեւոր դասատուներէ:

Հայերէն, գաղղիերէն եւ թուրքերէն լեզուաւ առնեալքանութիւնք եւ մրցանակի բաշխումն տեղի ունեցան աղղային երգերու ընդմիջմամբ:

Ի վերջոյ Կրթական տեսուչ Իւթիւճեան Կարապետ, վարժարանի հայկաբան դասատու Կիւրճեան, եւ զաղղիերէնի դասատու Յակոբ Ոսկան Եփէնտիք հետզհետէ ատենաբանութիւններ ըրին Սամաթիոյ անցեալը գովելով եւ յորդորելով Սամաթիոյ ժողովուրդը որ իր անցեալը պահէ միշտ:

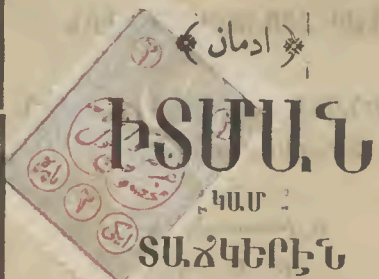
աւելի լաւագոյն վիճակի մը վերածելով վարժարանը, որ արտադրած է աղղին կաթողիկոսներ, պատրիարքներ, վարդապետներ, գրողներ եւ ուսուցիչներ: Ոսկան Եփէնտիք ատենաբանութիւնը մասնաւորապէս Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր ուղղութեամբ էր:

Յաւարտ հանդիսին Գեղ. Նախագահը շերմ բարեմաղովութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին կենաց համար: Որոյ շնորհիւ կը վայելին եկեղեցիք եւ վարժարանք իրենց ինքնօրինութիւնն ու ապահովութիւնը:

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը ըստ որոշման Խառն ժողովոյ յանձնաժողով մը կազմեց Զէյթունի հրկիզեալ եկեղեցեաց եւ այլ աղղային հաստատութեանց վերաշինութեան ի նպաստ հանգանակութիւն մը ընելու համար: Սոյն յանձնաժողովոյ անդամ կարգուած են.

Պատրիկ էֆ.	Կիւլպէնկեան
Մկրտիչ »	Մանուկեան
Միհրան »	Յովակիմեան
Գառնիկ »	Սարգիսօֆ
Տիգրան »	Բարաղամին
Գէորգ »	Թօփալեան

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Գառնիկի վերթով, յանձնաժողովոյ Պատ. անդամները իւր ներկայութեան հրաւիրեց եւ յորդորեց որպէս զի այսպիսի կարեւոր դործ մը աղղախորաբար ըստանձնեն յօգուտ Զէյթունի դժբաղդ հրկիզիւոյ: Ուրախ եմք ծանուցանելով որ յանձնաժողովը իւր պաշտօնին ձեռնարկեց երէկ:

ՀԱՅԵՆԻ

ՏԱՂԿԵՐԷՆ

ՏԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Հրատարակիչ

ՀԱՅ ԳՐԱՇԱՐԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սոյն տաճկերէն ընթերցանութեան դիրքն որ երեք մասերէ կը բաղկանայ, հոչակաւոր Թուրք գրողէս եւ Օսմանեան բարձրագոյն վարժարանաց ուսուցիչ Ալի Նազիմա պէյի կողմէ պատրաստուած է ըստ Բէյիսիէի դրութեան, եւ որոյ առաջին մասին տպագրութիւնն արդէն սպառած լինելով, երկրորդ տպագրութեան արժանացած է կարեւոր յաւելումով, այն է՝ դժուարիմաց բառերուն բացատրութեամբն:

Սոյն դասագիրքն արդէն Օսմանեան, Յունական եւ Հրէական վարժարանաց մէջ մուտ գտած է զնահատուկելով նոցա կրթական տեսչութիւններէն, եւ դոհութեամբ կը յիշատակենք թէ մեր կրթական Տեսչութիւնն եւս արժանապէս զնահատելով եւ Պատրիարքարանի կնքով վաւերելով ներմուծած է զայն ընտրեալ դասագրոց մէջ, իրերեւ օսմանեան ընթերցանութեան մէկ հատիկ դասագիրք մը:

Գինն է Ա. Մասին 2 զրշ. Բ. Մասին 2 ու կէս զրշ. եւ Գ. մասին 3 զրշ.

Տպագրութիւնն յոյժ մաքուր: Աղղային վարժարանաց համար հարիւրին 20 զեղ լըլլայ:

մերէ ի վեր Գ. տէրմանսէյի կացութիւնը խիստ դառնացած էր:

Երբ օրիորդն բոլոր այս տեղեկութիւններն մի առ մի առաւ, կրցաւ հասկնալ թէ՛ ինք էմանուէլի համար պատշաճագոյն ընկեր մ'էր: Նորա իւրաքանչիւր այցելութեանց միջոցին, օրիորդն կը տեսնէր նորա տիրութիւնն որ հակապատկեր մը կ'ընծայէր իրենին հետ: Մերթ վրդովեալ կը դիտէր իւր հայրն, մերթ Գ. տ'Օպէրիվ զինքը կը դիտէր համակրութեան, վշտոյ եւ նեղութեան տարօրինակ խառնուրդով մը:

Այդ միջոցներն, շատախօս զինուորական մը իմացուց Օպէլի թէ՛ օրիորդ Վալանթին առ Ռէնեալ հարուստ եւ գեղանի ժառանգորդ մը, վերջնականապէս էմանուէլ տ'Օպէրիվի կ'ընդ լինելու սահմանուած էր: Օրիորդ տէրմանսէյ անկեղծօրէն կարծեց թէ՛ այդ լուրը եւ անունը կը հանդարտեցնէին զինք: Կը փափաքէր իմանալ այդ ամուսնութեան վերջնական որոշումը տեսնելու համար իւր եւ նորա մէջ պատշաճ մը, ուսկից այլ եւս անկարելի պիտի ըլլար երեւակայութեան անցնիլը: Եւ սակայն քանի ամիսներ անցան, եւ ոչինչ հաստատեց իւր այս լուրը: Գ. տէրմանսէյ եւ իւր աղջիկն այնքան առանձնացեալ կ'ապրէին որ արտաքին ազմուկը անխելի կը լինէր իրենց ահանջաց: Ափսոս, Օպէլի լաւագոյնս պիտի նեղուէր եթէ լսէր այն աղմուկներն եւ տարաձայնութիւնն որ կ'սկսէր երկրին մէջ տարածուիլ: Ծըշ-

Սուտէր, տ'Օպէրիվ Մարքիզին դղեակը Սէրնա-ժէզ բաժնուած էր միայն ճահիճներու անտառակով մը: Այդ անտառը հիանալի էր, եւ Օպէլի կը սիրէր շրջիլ այդ գեղեցիկ ճանապարհաց մէջ տեղ, այն հոռուէտ բուրմամբ, որ կանանչաւէտ ծառոց միայն յատուկ է: Բայց միշտ կէս ճամբան կը կենար: Ինչո՞ւ: Ո՛չ Մարքիզին եւ ո՛չ նորա որդւոյն վրայ կը մտածէր: Նորա եկած էին բաղմաթիւ այցելութիւններ ընելու ի Սէրնաժ, եւ օրիորդն նշմարած էր նոցա դիմադժոց եւ ձեւոց մէջ, մի քանի թիթեւ փոփոխութիւններ: Այլ եւս չէր գտնուէր այն անեղը բարեկամութիւնն, այն համակրական ընտանութիւնն որք այնքան հրապոյր տարածած էին ճանապարհորդութեան եւ դալատեան վրայ: Սոյն փոփոխութիւններն զարմացուցին զՕպէլի, եւ ինք պահ մը մտածեց թէ՛ ինչպիսի տարօրինակ հրաշիւք էմանուէլն երբեմն անձանօթ, զոր դիպումածն իւր ճանապարհին վրայ ձգած էր, անտարբեր կը կենար: Ամէն նոր դադարաւոր դէմ ինքզինքն պաշտպանելու համար, Օպէլի ջանաց արթնցնել, իւր հոգւոյն մէջ, թիւլ ճարիւէլ յիշատակն: Ուղեց վերականգնացնել, սաստկացնել իւր վերքն եւ հասկցաւ թէ՛ այդ յիշատակն չլիցած էր: Զէր կրնար յիշել զթիւլ էմանուէլի հետ բաղդատելու համար: Սպիտակ փողկապով եւ սեւ զգեստով երիտասարդ օրէնսդէտին պատկերին քով, կը տեսնէր յարաժամ աղնուական ասպետին շնորհագրող դէմքն, սրաբշաւ ընթանա-

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՅԻՄՆԱԿԱՆ ԼԵՋՈՒՐ

Աշխատանքային
Բ. Մ. Գ.

Հետևողություններ

Հաշվառող Բերականաց, Լարու-
սի, Կեռարի, Պաշտի և Լարիկի
Յիշատի

Գին 7 դահական

Սոյն նոր քերականությունը, որ
երեք հարյուր երեսներ է կրող
նախ, իւր մէջ կը բովանդակէ քերա-
նութիւն լեզուի քերականութեան ամ-
բողջ կանոններն, այնպիսի յստակ
և ինքնիշխան կերպով քաջատու-
րած, որ գրեթէ դասաւանդի պէտք
չթողուր ինքնընտել ու ստանդայ կամ
այն աշխարհահայտի լեզուին մէջ
գարգանալու փափաքողաց:

Կեդրոնատեղին է Պոզանեան գը-
րատուն, Չաքմաքճըլար-Եօզու թիւ
56:

Մամուլ տակ
Երեւոյ գիւղանով.
Համառօտ քերականութիւն
Թուրքականութիւն.
Սրբազան Պատմութիւն.

ՄԱՐԴԱՐԱՆ ԴՐԱՏՈՒՆ

Կը վաճառուին խիստ աժան Պատկեր 52 նշանաւոր ազ. դը. փայ.	5
Մեծագիւղի պատկեր ներ- սէս Պատրիարքի մաքուր պատկերութեամբ	5
Քաղաքի պատկեր Մեծագիւղի	1
Փոքրագիւղի պատկեր Մեծ ներսէսի	1
Փոքրագիւղի պատկեր Հռիփսիմեայ	1
Վերջերս հրատարակուեցան Մանկանց գիրքը կամ քե- րական բողոքոյին նոր սճով եւ դիւրութեան Պատկերութիւն յունարէն 76 ճանկ. Հայատառ	10 2

ՕՐԱՑՈՅՑ

1888

ԹԱՌԱՅԱՆԻՔ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի
Դիւ 40 ՓԱՐԱ

Կրթական Յովսէփի ազգ. Գա-
վաթեանի գրատունն. Կ. Պոլիս
Չաքմաքճըլար-Եօզու թիւ 20:

Հիւանդանոցի Հոգաբարձու-
թեան կնիքը չկրողք անվաւեր են:
4 օգոստ. 1887

ԱՏԱՄՆԱՐՈՅՑ

ԱՆԹՈՒԱՆ ՆԻՇՄԱՆԵԱՆ

Որ փոխադրուած է ի Պանհի-
գարու ջրավաճառ Պոզու աղայի խա-
նութիւն քով, կը խօստանայ, ինչպէս
կը վկայեն իւր արհեստակիցներն
իսկ, տարեւոր փորձառութեամբ
եւ այս արհեստին պահանջած ամեն
հմտութեամբ դոհանել իւր յաճա-
խորդները, փոստ ակաւները քա-
շելով եւ անոնց տեղ նորերն հա-
տաւորով, որք բնականէն չեն տը-
րերիւր բնաւ, փոստեան ենթա-
կայ ակաւները մաքրելով, լինելու
հիւանդութիւնները դարմանելով,
եւայլն. Գինն ալ դիւրամատչելի է:

ԸՆԴՀ. ԴՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄ.

Արձանագրեալ յ'Առեւտրական.

Սենեկի Կ. Պօլսոյ

ՏՆՕՐԻՆ, Յ. ՄԵՐԵՆԵՄ-ԳՈՒԼԻ

Ղալաթի իւր իշխող-փաշա խան, թիւ 3
Փոխտնտերութիւն եւ յանձնակա-
նութիւն թէ ի Կ. Պոլիս, թէ ի
գաւառս եւ թէ յօտար երկիրս, ա-
մեն դատական, վարչական եւ ա-
ռեւտրական գործոց, որպիսիք են
պահանջից գանձումն, վեճերու ի-
րաւախօսութիւն. կնճոց եւ սնան-
կային խնդրոց կարգադրութիւն.
քաղաքային եւ վարչային դատարա-
նայ առջեւ դատավարութիւն, ան-
շարժ ստացուածոց եւ վարձուց վե-
րաբերեալ գործառնութիւն, ար-
տօնութեանց ստացման հետամտու-
թիւն. նմանապէս եւ խորհրդատու-
ութիւն, տեղեկացումն, խմբագրու-

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

ԱՆՏՈՆ ԳԱԼՏԱՆԻ

Եւրոպայի Պոլսոյ քաղաքացիական ծառայ-
ութեան Եւրոպայի ազգ. հիւանդութեան համար, շարաթը
երկու օր Ուրբաթ եւ Կիրակի ժամը 7էն մինչեւ 10, իրեն գի-
մու հիւանդները ձրիապէս պիտի դարմանէ, նոյնպէս ծառ. Հոգ-
մու դեռատու է ֆէնտի ամեն օր դեղարանս կը յաճախէ իրեն գի-
մու հիւանդները դարմանելու, և աղքատաց համար ալ ձրի:
Դեղարանս յաճախող անձանց գեղադրները ճշգիւ, մաքուր
և շուտ պիտի պատրաստուին չափաւոր պնդութիւն, յորոց հասա-
րակութիւնը գոհ պիտի լինի:

Թիւն, Թարգմանութիւն, հրատա-
րակութիւն եւ հաշուոց յատկումն.
Հեռագրական հասցէ
Վէքեաթիթիանէ, Իսթանպուլ, կամ
Agence Ottomane, Cons/plb.

ԻՆԲԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒ ԻՒՆ

Ընդդէմ գիշական, գաղղիական
(Գրեյնիկ) միջանցքաբորբային (պէլ
սոնգիւրու) եւ այլ արդիւտեան
հիւանդութեանց:

Գին 6 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է Պոզանեան գը-
րատուն Չաքմաքճըլար-Եօզու թիւ
56:

Սոյն առողջարանական գործն իւր
բազմազան եւ հետաքրքրաշարժ
պարունակութեամբ կը գերազանցէ
ցարդ այս նիւթին վրայ հրատարակ-
եալ հին գործերն, (օրինակի համար
Հայկունի եւ Պաղտատարեանի (Աշ-
նան տերեւներն, Գերեզման երկու-
սարդացն, Դաղտնիք բնութեան,
այլովքն հանգերձ) այնպէս որ այդ
կցիտուր գրքերը կարդալու փափա-
քովն, եթէ կարգայ ինքնապաշտու-
թիւնն, ոչ եւս պէտք պիտի զգայ ան-
ոնց:

Գաւառներէն ո՛վ որ 7 զրուշի
թիւթատարական դուշմ զրկէ, յա-
ջորդ փոսթով անմիջապէս կ'ստանայ
մի օրինակ:

Յ. Թ. ՉԱԽՄԵՆԱՆ

ՆՈՐՈԳԻՉ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻԹՈՑ

ԵՒ ԿԱՐԱՍԵԱՆ

Ալաւա Համաթիթիւ 16

Ճիշդ Սապօնճու խանի գէ.մը

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը
նորոգուին եւ կը շինուին ու կ'
մաքրուին ամեն տեսակ կարասիքը
ինչպէս են կապի եւ իւղի լամպաներ,
մահճակալ, աշտանակ, եւ գինեօյէ,
թիթեղէ եւ պղնձէ ամեն տեսակ ա-
նօթ:

Վաճառատան մէջ կը ծախուին
Եւրոպական զանազան տեսակ կապի
եւ իւղի լամպաներ, պարզ եւ ըն-
տիր, խիստ աժան. Յաճախորդաց
գիւրութիւն տալու համար 0/0ին
5-10 ինչեւ իսկ 18 վեղ ի՛լլաւ:

Տէր ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

լով իւր կառքին քովէն և կամ պաշտպանելով իւր
բաղկաց մէջ Պ. տէրմանսէյ:

— Ի՞նչ յիմարութիւն, և ի՞նչ փոյթ ինձ այս ա-
մէն, կ'ըսէր յայնժամ ընդհատելու համար սոյն
փոստի աւոր ցնորքներն, և ինք փութով հօրը քով
կը վերադառնար:

Պ. տէրմանսէյ դժբաղդաբար ո՛չ կրնար կաս-
կածիլ և ո՛չ հասկնալ թէ ի՞նչ կ'անցնէր Օռէլի
հողուրն մէջ. Կը պակսի միշտ հայրական համա-
կրութենէն, այն Աստուածային օժիտն որ երկուս-
սարդուհեաց սիրտն կ'ընէր մշտաբաց դիւրք մը յա-
չըս իրենց մարց: Պ. տէրմանսէյ առաւել անձ-
նուէր քան խորթափանց. բանաստեղծական և
սիրատուոյր էակի մ'առաջ ո՛րքան ներդրութիւններ
պիտի կրէր ինք որոյ ներկայութեան բանաստեղ-
ծութիւնն ու կիրքը եղած էին իրեն համար սոո-
կում առթող անդունդներ: Կը տեսնէր զՕռէլի,
գորովալից և սիրասուն իւր քով, ամէն առաւօտ
իւր բաղկաց մէջ գալով հրացայտ աչօք և ժպիտ
ի շրթունս: Ոչինչ իրեն իմացուց թէ՛ այդ մաքուր
և անբաւառ հոգին իւր քով պիտի ենթարկուէր
վտանգի մը կամ վշտաց:

Օր մը միայն ժամանակ այն խօսակցութեանց
որք տեղի կ'ունենան վառարանին քով և զորս
կ'երկարեն աչնան երեկոյթը, Պ. տէրմանսէյ մի
քանի բառեր արտասանեց որք հասկցուցին Օռէ-
լի թէ՛ իւր ծննդեան միջոցին, ոչ մի ամպ խռո-
ված լինելով Սէրնաթի խաղաղութիւնն, և իմա-

նուէլ տ'Օպերիվ հինգ կամ վեց տարեկան ըլլալով
յայնժամ, երկու կողմանէ ալ խորհած էին ամուս-
նութեան խորհրդոյ մը վրայ այդ երկու տղայոց
մէջ, խորհուրդ մը որ իրականացեալ լինել կը թը-
ւէր, երկու ընտանեաց մտերմութեամբ:

Այդ մտերմութիւն պատճառեց իրեն նոր յու-
ղում մը և տարաւ իւր խորհուրդն իմանուէլի կող-
մը, այն պահուն յորում ինք կը ջանար ալ եւս զայդ
մոռնալ, Ենորհիւ մի քանի ճարտար հարցմանց,
որոց իւր հայրը չէր դիմադրեր, յաջողեցաւ ամ-
բողջացնել այդ առաջին տեղեկութիւնն, հայրն,
աւագ, կարի դիւրաւ հասկցաւ թէ՛ ի՞նչ պատ-
ճառներ լքած էին իւր աղջկան նպատակը: Ընդ-
ամենն այս չեղաւ. ընդ հուպ իմացաւ այլ ման-
րամանութիւններ որք սատկացողացած էին իւր
ներդրութիւնն ու վրդովուէր:

Տ'Օպերիվ ընտանիքն երկար ժամանակէ հետեւ
երկրին մէջ հասած էր այն բնութեան որ յա-
ռաջ կուգայ մեծ հարստութենէ մը և ազնուական
ընտանիքէ մը: Հարուստ արդէն իւր մօրը հարը-
ստութեամբ, արտաքին ամէն բարեմասնութեամբ
օժտեալ, պաշտելի հօրմէ մը կը թուէր իւր առած,
իմանուէլ պիտի լինէր գովելի տիպար մը այն սը-
րահից և դիւրեկաց յորս կը ծաղկէին այն փափկա-
սուն տունիկերն. այնքան շուտ աճող և այնքան
մշակեալ որ կը կոչուին «ամուսնանալու աղջիկ-
ներ»: Իմանուէլ, ի մի բան՝ նշանաւորագոյն մար-
դերէն մին էր: Ընդհակառակն տառն և հինգ ա-